

Shrnutí anglické gramatiky

Pro studenty BAN4

POZNÁMKA

- následující slidy shrnují gramatické jevy probírané kapitolách 7-12 učebnice *International Express Intermediate Student's Book* a jsou tedy určeny pro studenty předmětů BAN4, KAN4, AAN4, MASP a LASP
- autor: Jaroslav Trávníček
- dotazy a připomínky: travni@feec.vutbr.cz

OBSAH

- [Kapitola 7](#) (Modální slovesa)
- [Kapitola 8](#) (Budoucí čas)
- [Kapitola 9](#) (Časové a podmínkové věty)
- [Kapitola 10](#) (Předpřítomný čas průběhový)
- [Kapitola 11](#) (Minulý kondicionál)
- [Kapitola 12](#) (Nepřímá řeč)

Kapitola 7

Modální slovesa

(Modal verbs)

Cíle

- v této kapitole se probírají některé příklady užití následujících modálních sloves:
- *can, could, may, might, must* a *should*
- dále pak jejich srovnání s užitím výrazů *have to* a *need to*

Gramatické zvláštnosti modálních sloves

1) mají jen jeden tvar (stejný ve všech osobách)

*I **can** drive a car.*

*Mike **can** drive a car.*

2) jsou vždy doplněna infinitivem bez *to*

*You must **see** the film.*

3) při tvoření otázky nebo záporné věty slouží jako pomocná slovesa (nepoužívá se pomocné *do/don't* apod.)

***Can** I help you?*

*You **shouldn't** drink so much.*

Význam

- **CAN** - schopnost („umím“) nebo dovolení („mohu/smím“)

I can't speak German. Neumím německy.

Can I go with you? Mohu jít s tebou?

- **COULD** - minulý čas/podmiňovací způsob od *can*, lze použít k vyjádření možnosti

We could go for a walk. Mohli bychom se jít projít.

It could rain. Mohlo by pršet.

Význam

- **MAY** - dovolení („smím“), možnost („možná, že...“ – toto užití je mnohem běžnější)
She may be at home. Možná, že je doma.
You may come in if you wish. Jestli chcete, můžete jít dál.
(formální, běžnější je *can*)
- **MIGHT** - podmiňovací způsob od *may*, vyjadřuje možnost
The keys might be in the car.
Možná, že ty klíče jsou v autě.
- pro vyjádření reálné možnosti, že něco je nebo bude pravda, lze většinou použít *may*, *might* i *could* s minimálním rozdílem ve významu, ne však *can*

Význam

- **MUST** - povinnost, nutnost, příkaz („musím“)

I must go now. Už musím jít.

- **SHOULD** - doporučení, rada („měl bych/mám“)

*You shouldn't work so hard.
Neměl bys tolik pracovat.*

*Do you think I should call someone?
Myslíš, že mám někomu zavolat?*

Have to

- podobný význam jako *must*, není ale modální sloveso

Srovnej:

- záporná věta a otázka

I don't have to get up early.

Do you have to get up early?

- různé tvary

We had to call a doctor.

Mike has to work hard.

I have had to reinstall Windows several times.

Rozdíl mezi *must* a *have to*

- **MUST** - rozhodnutí nebo přání mluvčího
- **HAVE TO** - objektivní nutnost, mimo kontrolu mluvčího

*You **must** see the film.*

Ten film musíš vidět. (osobní doporučení)

*You **have to** wear the seat belt.*

Musíš používat bezpečnostní pás. (pravidlo)

*I **have to** see my teacher.*

Musím zajít za učitelem. (protože mě zavolal)

*I **must** see my teacher.*

Musím zajít za učitelem. (protože s ním chci něco konzultovat)

Rozdíl mezi *must* a *have to*

POZOR:

- **MUST** i **HAVE TO** překládáme „musím“

ale

- **MUSTN'T** = „nesmím“
- **DON'T HAVE TO** = „nemusím“

*It's a secret. You **mustn't** tell anyone.
Je to tajemství. Nesmíš to nikomu říkat.*

*You **don't have to** hurry. There's a plenty of time.
Nemusíš spěchat. Máme spoustu času.*

Need

- vyjadřuje nutnost nebo potřebu, záporný tvar má podobný význam jako *don't have to*
- lze použít dvěma způsoby:

1) jako modální sloveso (pouze v záporu, výjimečně i v otázce)

*You **needn't** hurry.*

***Need** I say more?*

2) jako ostatní slovesa (mnohem běžnější)

*You **don't need to** hurry.*

***Do you need** the manual?*

Kapitola 8

Budoucí čas

(Future)

Obsah

- v angličtině se pro vyjádření budoucnosti používají různé mluvnické prostředky, nejčastěji se jedná o některou z následujících možností:

1) *will + infinitiv*

2) *going to + infinitiv*

3) **přítomný průběhový čas
(present continuous)**

Užití

- pro vyjádření úmyslu použijeme *going to*, pokud se jedná o událost naplánovanou ještě před okamžikem promluvy (v tomto případě lze někdy *going to* přeložit do češtiny i jako „hodlám“ nebo „chystám se“)
- naopak *will* použijeme, jestliže věta vyjadřuje rozhodnutí, které mluvčí učinil právě, když mluví
- pro plánovaný děj můžeme použít také *přítomný průběhový čas*, pokud se ovšem jedná o událost, kterou mluvčí již považuje za jistou, zařízenou (lze tedy použít jen s některými slovesy, často se slovesy pohybu nebo slovesy, vyjadřujícími činnosti, které se nějak „zařizují“), ve větě zpravidla bývá i časový údaj, kdy se věc stane

Will + infinitiv

A: *The phone's ringing.*

B: *I'll answer it.*

A: *Zvoní telefon.*

B: *Já ho zvednu.*

- rozhodl jsem se právě teď, neměl jsem v plánu telefon zvednout, dokud nezazvonil

Going to + infinitiv

I'm going to buy a new computer.

Koupím si nový počítač.

/ Hodlám si koupit nový počítač.

- mám to v plánu, rozhodl jsem se ještě předtím, než jsem to řekl

Přítomný průběhový čas

Lucy is getting married next month.

Lucy se příští měsíc vdává.

▪ srov. *going to* a přítomný průběhový čas:

1) *I'm going to see the dentist some time this week.*

Někdy tento týden půjdu k zubaři.

/ Někdy tento týden se chystám k zubaři. (mám to v plánu)

2) *I'm seeing the dentist on Thursday.*

Ve čtvrtek jdu k zubaři. (už jsem objednaný, je to zařízené)

POZNÁMKA

- pro vyjádření děje, který se odehrává pravidelně podle nějakého programu (odjezdy vlaků, rozvrh hodin apod.) se používá přítomný prostý (ne průběhový) čas

Srovnej:

*Her train **arrives** at 11.30. I'm **meeting** her at the station.*

Její vlak přijede v 11:30.

- děje se to pravidelně, vždy → **přítomný čas prostý**

Sejdeme se na nádraží.

- jsme tak domluveni, je to tak naplánované → **přítomný čas průběhový**

Kapitola 9

Časové věty

1. a 2. podmínková věta

(Time clauses

1st and 2nd Conditionals)

Časové věty

- jsou uváděny časovými spojkami jako *when* (až, když), *before* (než), *after* (až, poté co), *until* (dokud ne), *while* (zatímco, během toho co), *as soon as* (jakmile)
- pro vyjádření budoucnosti se v časových větách používá přítomný čas (ne budoucí)

Srovnej s českým překladem

- *When I get home, I'll have a beer.*
Až přijdu domů, dám si pivo.
- *We must do something before it is too late.*
Musíme něco udělat, než bude příliš pozdě.
- *You'll feel better after you take an aspirin.*
Bude ti lépe, až si vezmeš aspirin.
- *Stay here until I come back.*
Zůstaň tady, dokud se nevrátím.
- *I hope they'll finish the project while I'm on holiday.*
Doufám, že ten projekt dokončí, zatímco budu na dovolené.
- *I'll go home as soon as this lecture finishes.*
Půjdu domů, jakmile tato přednáška skončí.

První podmínková věta

If it rains, we'll stay at home.

Když bude pršet, zůstaneme doma.

- podmínková věta (po *if*) → přítomný čas
- hlavní věta → budoucí čas
- reálná → popisuje skutečnou situaci, mluvčí považuje splnění podmínky za možné, je to něco, co se doopravdy může stát

Druhá podmínková věta

If I had more money, I would buy a new car.

Kdybych měl víc peněz, koupil bych si nové auto.

- podmínková věta (po *if*) → minulý čas
- hlavní věta → *would + infinitiv*
- když je v podmínkové větě sloveso *be*, má tvar *were* ve všech osobách (v hovorové angličtině je ale většinou možné použít normální tvary pro minulý čas)
Např.: *If he were older, he would understand.*
- možné je i *If he was older, he would understand.*
- nereálná/hypotetická → splnění podmínky je nemožné nebo nepravděpodobné, jedná se jen o hypotetickou úvahu o tom, co by se mohlo stát, ale nestane

SROVNEJ:

- *If I **am** tired, I **will go** home. (reálná)*
Když budu unavený, půjdu domů.
- je možné (reálné), že budu unavený, v tom případě půjdu domů
- *If I **were** tired, I **would go** home. (hypotetická)*
Kdybych byl unavený, šel bych domů.
- nejsem unavený, takže zatím domů nepůjdu

INTERPUNKCE

- čárka se nikdy nepíše před spojkou (*if, when* apod.), vždy jen před hlavní větou:

*If Sheila comes **while** I am at lunch, she will have to wait **until** I get back.*

Kapitola 10

Předpřítomný čas průběhový

(Present perfect continuous)

Tvoření

- předpřítomný čas průběhový utvoříme pomocí *have/has been* a **přítomného příčestí** významového slovesa (=tvar s *-ing* na konci)

I've been waiting here for 2 hours.

Čekám tu už dvě hodiny.

He hasn't been cleaning his teeth at least a month.

Aspoň měsíc si nečistil zuby.

How long have you been playing chess?

Jak dlouho už hraješ šachy?

Užití

- předpřítomný čas průběhový vyjadřuje děj, který už nějakou dobu probíhá, přičemž ve větě většinou bývá uvedeno, jak dlouho trvá. V češtině v těchto případech bývá často přítomný čas a příslovce *už*.
- rozdíl mezi předpřítomným časem prostým a průběhovým spočívá v tom, že u průběhového času nás zajímá děj samotný, u prostého času výsledek tohoto děje
- v průběhovém čase se nepoužívají statická slovesa

Rozdíl mezi prostým a průběhovým časem

- *I've been reading all morning.*
(předpřítomný čas průběhový) Čtu si už celé dopoledne.
(činnost, co jsem dělal)
- *I've read four chapters.*
(předpřítomný čas prostý) Přečetl jsem čtyři kapitoly.
(výsledek, co jsem udělal)
- *How long have you been reading?*
(předpřítomný čas průběhový) Jak dlouho už si čteš?
(ptáme se na činnost)
- *How many chapters have you read?*
(předpřítomný čas prostý) Kolik kapitol jsi přečetl?
(ptáme se na výsledek)
- *How long have you known Peter?*
(předpřítomný čas prostý) Jak dlouho znáš Petra?
(*know* = statické sloveso)

Kapitola 11

3. podmínková vĕta

Should + minulý infinitiv

(3rd Conditional

Should + perfect infinitive)

Should s minulým infinitivem

- utvoříme: *should* + *have* + *minulé příčestí* významového slovesa
- vyjadřuje výčitku nebo lítost vztahující se k minulé události (něco se mělo stát ale nestalo/něco se nemělo stát ale stalo)

*She should have asked me before she took my car.
Měla se mě zeptat, než si vzala moje auto.*

*They shouldn't have given the boy a lighter to play with.
Neměli tomu chlapci dávat na hraní zapalovač.*

*I wonder where she is. She should have been here an hour ago.
Zajímalo by mě, kde je. Měla tu být už před hodinou.*

3. podmínková věta

If I had known how difficult the test was, I would have studied more.
Kdybych býval věděl jak je ten test těžký, byl bych se víc učil.

- podmínková věta (po *if*) → předminulý čas
- hlavní věta → *would + have + minulé příčestí* významového slovesa
(místo *would* lze použít i *might* – „možná, že bych...“)
- vyjadřuje hypotetickou/nereálnou podmínku v minulosti

SROVNEJ PROBÍRANÉ TYPY PODMÍNKOVÝCH SOUVĚTÍ:

1.	<p><i>If I am tired, I will go home.</i> <i>Když budu unavený, půjdu domů.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ je možné (reálné), že budu unavený, v tom případě půjdu domů	<ul style="list-style-type: none">▪ reálná▪ budoucnost
2.	<p><i>If I was tired, I would go home.</i> nebo: <i>If I were tired, I would go home.</i> <i>Kdybych byl unavený, šel bych domů.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ nejsem unavený, takže zatím domů nepůjdu	<ul style="list-style-type: none">▪ nereálná /hypotetická▪ přítomnost /budoucnost
3.	<p><i>If I had been tired, I would have gone home.</i> <i>Kdybych byl býval unavený, byl bych šel domů.</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ nebyl jsem unavený, takže jsem domů nešel	<ul style="list-style-type: none">▪ nereálná /hypotetická▪ minulost

Kapitola 12

Nepřímá řeč

(Reported speech)

Nepřímá řeč

- reprodukce přímého sdělení nebo otázky po slovesech s významem mluvení, vnímání a myšlení (např. *say, tell, think, know, read* aj.)
- z gramatického hlediska se jedná o vedlejší předmětnou větu, která je k hlavní větě připojena většinou spojkou *that* („že“), tuto spojku lze v hovorové angličtině často vynechat, zejména po slovesech *say, tell* a *think*

Michal told me that he worked in a bank.

- nebo:

Michal told me he worked in a bank.

Michal mi řekl, že pracuje v bance.

Časová souslednost

- pokud je sloveso v hlavní větě v minulém čase, v předmětné větě použijeme pro současný děj také minulý čas, pro předčasný děj předminulý čas, pro tzv. „budoucnost v minulosti“ podmiňovací způsob
- zjednodušeně lze tedy říct, že časy v nepřímé řeči musí být „správně“ z pohledu toho, kdo řeč reprodukuje, a ne toho, kdo ji původně řekl (tedy jinak než v češtině)
- totéž platí i pro výrazy vztahující se k době a místu promluvy, jako některá příslovečná určení času a místa, ukazovací a osobní zájmena apod.

Časová souslednost

Sarah *says* she *doesn't like* her new boss.

Sarah říká, že nemá ráda svého nového šéfa.

Sarah *told* me she *didn't like* her new boss.

Sarah mi řekla, že nemá ráda svého nového šéfa.

- v prvním příkladu je v hlavní větě přítomný čas → časy jsou podobné jako v češtině
- v druhém příkladu je v hlavní větě minulý čas → projeví se časová souslednost → ve vedlejší větě už není přítomný čas, ale čas minulý (srovnej s českým překladem!)

Přehled nejběžnějších časů

Přímá řeč	Nepřímá řeč
PRESENT SIMPLE <i>I'm a teacher.</i>	PAST SIMPLE <i>He said he was a teacher.</i>
PRESENT CONTINUOUS <i>I'm working on an important project.</i>	PAST CONTINUOUS <i>He said he was working on an important project.</i>
PRESENT PERFECT <i>I have bought a new notebook.</i>	PAST PERFECT <i>He said he had bought a new notebook.</i>
PAST SIMPLE <i>I saw the film yesterday.</i>	PAST PERFECT <i>He said he had seen the film the day before.</i>

Přehled modálních sloves

Přímá řeč	Nepřímá řeč
WILL <i>I will pass the test.</i>	WOULD <i>He thought he would pass the test.</i>
CAN <i>I can swim.</i>	COULD <i>He said he could swim.</i>
MUST (povinnost, nutnost) <i>I must go home.</i>	HAVE TO <i>He said he had to go home.</i>
MIGHT, COULD, WOULD, SHOULD	▪ nemění se

Rozkazy a žádosti v nepřímé řeči

- rozkazovací způsob se v nepřímé řeči změní v infinitiv
- žádosti a rozkazy pak bývají vyjádřeny slovesy jako *ask*, *tell*, *order*, *warn* apod. následovanými infinitivem

Don't leave!

Neodcházej!

*She asked him **not to leave**.*

Požádala ho, aby neodcházel.

Otázky v nepřímé řeči

- v nepřímé otázce je v angličtině stejný slovosled jako v oznamovací větě (nejdřív podmět, potom sloveso)

Where does David work?

Kde pracuje David?

Do you know where David works?

Nevíš, kde pracuje David?

She asked me where David worked. Zeptala se mě, kde pracuje David.

- první věta je příklad jednoduché přímé otázky
- v druhém příkladu se jedná o nepřímou otázku (otázka je vyjádřena vedlejší předmětnou větou) → slovosled se změní
- ve třetím příkladu máme opět nepřímou otázku, tentokrát je ale ještě navíc v hlavní větě minulý čas (projeví se tedy časová souslednost) → v nepřímé otázce se změní jak slovosled, tak i čas

Příklady nepřímých otázek

Přímá otázka	Nepřímá otázka
<i>Where did you buy the jumper?</i>	<i>He asked me where I had bought the jumper.</i>
<i>What are you working on?</i>	<i>He wanted to know what I was working on.</i>
<i>What is the time?</i>	<i>He asked me what the time was.</i>
<i>What are you going to do?</i>	<i>He asked me what I was going to do.</i>